

NOLTE, Ernst: Fašismus ve své epoše. Praha 1999.

Ernst Nolte se narodil 11. května 1923 ve městě Witten. Studoval filozofii, filologii a řečtinu na univerzitách v Münsteru, Berlíně a Freiburgu. Ve Freiburgu byl studentem Martina Heideggera. V letech 1965-1973 vyučoval na univerzitě v Marburgu a na svobodné univerzitě až do odchodu do důchodu v roce 1991. Nolte patřil k nejkontroverznějším historikům, kteří se zabývali dějinami 20. století. Byl známý pro své názory, které se často nesesetkávaly s pochopením. Jedním z nich byl názor ohledně přístupu k holocaustu. Nolte usiloval, aby se k takovému tématu přistupovalo s chladnou objektivitou srovnatelnou s přístupem k jakémukoliv jinému historickému tématu. Jeho názor vyvolal vlnu kritiky a různých nařčení. Například z obhajoby bezprecedentních zločinů, navzdory tomu, že je Nolte odsoudil.

Kniha *Fašismus ve své epoše* vyšla poprvé v roce 1963. Nolte se v ní jako vůbec první pokusil analyzovat fašismus jako historický a filozofický fenomén, jenž zásadně ovlivnil, ba přímo určil historickou epochu od počátku 20. století po německou kapitulaci v roce 1945.

V této knize autor porovnává fašismus ve třech jeho podobách. Jedná se o francouzský Action française, jehož počátky se váží k Dreyfusově aféře a k postavě Charlese Maurrasa. Dále se jedná o italský korporativní fašismus, který je spjat s postoji a názory Benita Mussoliniho. Nejvíce pozornosti je v knize věnováno třetí podobě fašismu, a to národnímu socialismu v Německu. V postojích Adolfa Hitlera jsou, podle autora, obsaženy prazáklady všech hrůzných zločinů, jichž se národní socialisté dopustili.

Společným rysem všech tří hnutí byl pocit strachu, pocit ohrožení a z něho vyplývající vytváření obrazu nepřítelů, jenž musí být zničen. Všechna tři hnutí se rovněž stavěla proti modernizaci, protože ničila vše člověku blízké a drahé a nahrazovala jej falešnými hodnotami humanity, socialismu, svobody a bratrství.

Ačkoliv kniha nabízí složitější téma na pochopení, lze konstatovat, že se jej Nolte snažil napsat a podat srozumitelným způsobem. Hlavní přínos publikace spočívá v tom, že je ukázkou komparativní historiografie. Druhým hlediskem, jenž z knihy činí ojedinělou, je její bohatá filozofická perspektiva. Kniha zavedla pojem fašismus do vědecké a publicistické debaty. Podnítila další bádání o diktaturách 20. století. Je prvním pokusem o celkový výklad fašismu v plné šíři jeho historických projevů.

Nevýhodou však je, že první vydání vyšlo již v roce 1963. Soudobé bádání postoupilo mezitím vpřed, a tudíž by některé Nolteho teorie a výroky mohly působit zastarale.